

АГРОСВІТ

№ 8 квітень 2017

Науково-практичний журнал

ISSN 2306-6792

9 772306 679204

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Мельник А. Ю.,

д.е.н., професор, професор кафедри,
Дніпропетровський державний аграрно-
економічний університет

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:

Федоренко В. Г.,

д.е.н., професор, заслужений діяч науки і техніки
України, академік УАН

Дацій О. І.,

д.е.н., професор, заслужений працівник освіти
України

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР:

Кучеренко Г. В.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бистряков І. К., д.е.н., професор, завідувач відділу, ДУ
Інститут економіки природокористування та сталого роз-
витку НАН України»

Васильєва Н. К., д.е.н., професор, завідувач кафедри,
Дніпропетровський державний аграрно-економічний уні-
верситет

Вінніченко І. І., д.е.н., професор, завідувач кафедри,
Дніпропетровський державний аграрно-економічний уні-
верситет

Гудзинський О. Д., д.е.н., професор, професор кафед-
ри, Національний університет біотехнологій і природоко-
ристування

Іванюта В. Ф., д.е.н., професор, професор кафедри,
Дніпропетровський державний аграрно-економічний уні-
верситет

Кадієвський В. А., д.е.н., професор, завідувач кафедри,
Державна академія статистики, обліку і аудиту

Коренюк П. І., д.е.н., доцент, професор кафедри,
Дніпропетровський державний аграрно-економічний уні-
верситет

Крисанов Д. Ф., д.е.н., професор, провідний науковий
співробітник відділу, ДУ «Інститут економіки та прогнозу-
вання» НАН України»

Малік М. І., д.е.н., професор, завідувач відділу, ННЦ
«Інститут аграрної економіки НААН України»

Павлова Г. Є., д.е.н., професор, Дніпропетровський
державний аграрно-економічний університет

Плаксієнко В. Я., д.е.н., професор, завідувач кафедри,
Полтавська державна аграрна академія

Савченко О. Ф., д.е.н., професор, професор кафедри,
Полтавський університет економіки та торгівлі

Ульянченко О. В., член.кор. НААН України, д.е.н., про-
фесор, професор кафедри, Харківський національний агр-
арний університет ім. В.В. Докучаєва

Чупіс А. В., д.е.н., професор, завідувач кафедри, Сумсь-
кий національний аграрно-економічний університет

Свідоцтво КВ № 17595-6445ПР від 28.03.2011 року

ISSN 2306-6792

Передплатний індекс: 21847

Засновники:

**Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет,
ТОВ "ДКС Центр"**

Видавець:

ТОВ "ДКС Центр"

Адреса редакції:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, (044) 537-14-33

Телефон/факс: (044) 458-10-73

www.agrosvit.info

E-mail: economy_2008@ukr.net

Передрукування дозволяється лише за згодою редакції.
Відповідальність за добір і викладення фактів несуть
автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів
публікацій. За зміст та достовірність реклами несе
відповідальність рекламодавець.

АГРОСВІТ

Журнал засновано у січні 2001 року. Виходить 2 рази на місяць.

№ 8 квітень 2017 р.

У НОМЕРІ:

Мельник А. Ю., Васильєв С. В., Речка К. М. Теоретичні і практичні засади ринку земель	3
Мазур Г. Ф., Козловський А. В. Сучасні заходи стимулювання розвитку агропромислового виробництва в Україні	12
Алексєєнко І. М., Калінчик М. В. Що таке реформа аграрного сектору економіки?	19
Мельник А. А. Фермерство України в контексті розмірів землекористування	24
Дядик Т. В., Писаренко С. В. Стан зайнятості та безробіття в Україні	35
Великий Ю. В. Вплив інформаційних чинників на інноваційний розвиток машинобудівних підприємств	42
Новак І. М. Наукові підходи до визначення рівноважного стану попиту та пропозиції на ринку інвестиційного капіталу для підприємств аграрного сектору економіки	48
Горлачук М. А., Ляховець В. О. Перспективи виробництва продукції скотарства як основи забезпечення ефективного розвитку аграрного ринку регіону	54
Прокопенко Ж. В. Господарська діяльність небанківських фінансових установ як об'єкт нормативно- правового регулювання: облікові аспекти	60
Суторміна К. М., Репецька М. П. Ефективність діяльності банків з іноземним капіталом у банківській системі України	65

Журнал включено до переліку наукових фахових видань
України, в яких можуть публікуватися результати
дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів
доктора і кандидата наук з ЕКОНОМІКИ
(постанова президії ВАК України № 1-05/2 від
27.05.2009 р., наказ ВАК України № 340 від 21.04.2011 р.
«Про внесення змін до переліку наукових фахових видань
України», наказ Міністерства освіти і науки України
№ 1528 від 29.12.2014)

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ:
Index Copernicus (IC); SIS; Google Scholar.

Рекомендовано до друку
Вченою радою Дніпропетровського державного
аграрно-економічного університету 27 квітня 2017 р.

Підписано до друку 27.04.17 р.
Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 9,6. Наклад — 1000 прим.
Папір крейдований, друк офсетний. Замовлення № 2704/3.
Віддруковано у ТОВ «ДКС Центр»

© АгроСвіт, 2017

CONTENTS:

Melnik L., Vasil'ev S., Rechka K.
 THE THEORETICAL AND PRACTICAL PRINCIPLES OF LAND MARKET 3

Mazur G., Kozlovskiy A.
 MODERN EVENTS OF PROMOTING AGRICULTURAL PRODUCTION IN UKRAINE 12

Alekseenko I., Kalinchyk M.
 WHAT IS A REFORM OF AGRARIAN SECTOR OF ECONOMY? 19

Melnik L.
 FARMING OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE SIZES OF LAND USE 24

Dyadik T., Pysarenko S.
 THE STATE OF EMPLOYMENT AND UNEMPLOYMENT IN UKRAINE 35

Velikiy Y.
 INFLUENCE FACTORS OF INFORMATION ON INNOVATIVE DEVELOPMENT ENGINEERING ENTERPRISES 42

Novak I.
 SCIENTIFIC APPROACHES TO THE DEFINITION OF THE EQUILIBRIUM STATE OF SUPPLY AND DEMAND IN THE MARKET OF INVESTMENT CAPITAL FOR ENTERPRISES OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF ECONOMY 48

Gorlachuk M., Liahovets V.
 PROSPECTS OF PRODUCTION OF CATTLE BREEDING AS THE BASES OF ENSURING EFFECTIVE DEVELOPMENT OF THE AGRARIAN MARKET OF THE REGION 54

Prokopenko Zh.
 BUSINESS ACTIVITIES NBFIS AS OBJECT LEGAL REGULATION: ACCOUNTING ASPECTS 60

Sutormina K., Repetska M.
 THE EFFECTIVENESS OF BANKS WITH FOREIGN CAPITAL IN THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE 65

ДО УВАГИ АВТОРІВ!

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛУ

- У статті з лівого боку має стояти індекс УДК (реєстр – «ВСЕ ПРОПИСНЫЕ»).
- Ініціали та прізвище автора. Через кому після ПІБ зазначається науковий ступінь, вчене звання, посада, науковий заклад (мовою статті та англійською мовою).
- Назва статті (реєстр – «Как в предложениях») мовою статті та англійською мовою.
- Анотація мовою статті та англійською мовою.
- Ключові слова (5–8 слів) мовою статті та англійською мовою.
- Текст статті.

У статті, згідно постанови Президії Вищої атестаційної комісії України «Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України» від 15 січня 2003 р. № 7-05/1, повинні міститись (із виділенням у тексті) такі елементи: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми (на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі; список використаних джерел (оформлюється за новими вимогами, які опубліковані у Бюлетні ВАК України, № 3, 2008).

Згідно нових правил, які враховують вимоги міжнародних систем цитування, автори статей повинні давати список літератури в двох варіантах: один на мові оригіналу і окремим блоком той же список літератури (References) в романському алфавіті (harvard reference system), повторюючи в ньому всі джерела літератури, незалежно від того, чи є серед них іноземні

- Обсяг рукопису — 15–25 тис. знаків, включаючи рисунки, таблиці.
- Стаття повинна бути виконана у форматі А-4 текстового редактора Microsoft Word for Windows (шрифт – Times New Roman) у вигляді файлу з розширенням .doc або .rtf для Microsoft Word (версія 97-2003). Файли статті обов'язково повинні бути збережені в форматі .doc або .rtf.
- Ілюстративний матеріал повинен бути поданий чітко і якісно у чорно-білому вигляді. Посилання на ілюстрації в тексті статті обов'язкові. Рисунок, виконаний у MS Word, потрібно згрупувати; вони повинні бути єдиним графічним об'єктом. Для рисунків, зроблених в програмі Excel, потрібно додатково до статті відправити файл Excel (2003).
- Формули виконуються за допомогою вбудованого редактора формул MS Equation і нумеруються з правого боку.

Редакція залишає за собою право на незначне редагування і скорочення, а також літературне виправлення статті (зі збереженням головних висновків та стилю автора). Надані матеріали не повертаються.

УД

Л. Ю
 Д. е. н
 Дніп
 С. В.
 к. е. н
 Дніп
 К. М
 к. е. н

ТЕО
 ЗЕМ

L. Me
 Docto
 Dnipr
 S. Vas
 Ph. D.
 Dnipr
 K. Re
 Ph. D.

THE T

Роз
 вані ко

The
 approac

Кл
 морат
 Ке
 of land

Те
 багато
 дослід
 земле
 лежні
 му суб
 діляєт
 лодінн

Перед

УДК 338.242:519.86

Г. Ф. Мазур,

к. е. н., доцент, Заслужений економіст України, депутат Вінницької обласної ради

А. В. Козловський,

к. т. н., доцент, доцент кафедри гуманітарних і фундаментальних дисциплін,

Вінницький навчально-науковий інститут економіки,

Тернопільський національний економічний університет

СУЧАСНІ ЗАХОДИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

G. Mazur,

Ph.D., assistant professor, Honored Economist of Ukraine, deputy of the Vinnytsia Regional Council

A. Kozlovskiy,

Ph.D., Associate Professor, Assistant Professor of Humanities and Basic Sciences

Vinnitsa research institute of economy Ternopil National Economic University

MODERN EVENTS OF PROMOTING AGRICULTURAL PRODUCTION IN UKRAINE

У статті розглянуті підходи щодо визначення категорії стратегічний економічний потенціал аграрної галузі. Досліджено стан виробництва аграрної продукції в Україні. Наведено основні проблеми агробізнесу, які стосуються забезпечення високої прибутковості, інвестиційної привабливості, раціонального використання ресурсного потенціалу, зміцнення продовольчої безпеки нації та окреслено шляхи їх вирішення. Запропоновано шляхи стимулювання розвитку агропромислового комплексу в Україні.

This article discusses approaches to the definition of strategic economic potential of the agricultural sector. The state of agricultural production in Ukraine. The basic problem concerning agribusiness ensure high profitability, attractiveness, rational use of resources, strengthening national food security and ways to solve them. Among the suggested ways to stimulate the development of agriculture in Ukraine.

Ключові слова: розвиток, агропромислове виробництво, стратегічний економічний потенціал.

Key words: development, agricultural production, strategic economic potential.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Україна вступила в нову еру економічного розвитку, особливістю якої є реалізація політики виходу вітчизняних товаровиробників на зовнішні ринки, входження до європейських і світових інституцій. Побудова адекватної європейським вимогам і реалізація задекларованої урядом моделі економіки набуває практичного змісту. Україна з її великим ресурсним потенціалом спроможна стати гідним економічним гравцем на ринках товарів і послуг. Сільське господарство як особлива галузь не може залишатись осторонь цього процесу, адже має великі нереалізовані можливості та є складовою процесу входження України до європейської і світової спільноти.

Першим кроком цього процесу стало набуття членства у Світовій організації торгівлі (СОТ). Реалізація програми членства України в СОТ потребує створення відповідного середовища для розвитку аграрного підприємництва.

Необхідно сформувати законодавчі й економічні умови, які сприятимуть технічній переозброєності виробництва; підвищенню якості виробленої продукції, її конкурентоспроможності; підвищенню доходів працівників; виходу галузі на показники стійкого економічного зростання; формуванню потужного потенціалу суб'єктів господарювання (кадрово-управлінського, техніко-технологічного, фінансового).

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Розроблення теоретико-методологічних, науково-практичних і організаційно-господарських проблем формування й розвитку механізмів стимулювання агропромислового виробництва, діяльності суб'єктів ринкового обміну в економіці загалом, здійснено значною когортою вчених, серед них: А. Сміт, С. Ізмалков, В. Геець, І. Михасюк, О. Ковтун, П. Саб-

лук, В. Рябоконт, В. Месель-Веселяк, Ю. Лупенко, М. Малік, С. Кваша, Г. Калетник, С. Козловський, М. Кропивко, О. Бородіна, О. Могильний, С. Мочерний, В. Андрійчук, А. Вартанов, Б. Коласс, М. Гладій, О. Гудзь, Ю. Лузан, П. Стецюк, М. Демяненко, М. Федоров, В. Зіновчук, О. Скидан та ін.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження полягає у визначенні сучасних економічних заходів стимулювання розвитку агропромислового виробництва в Україні та методів їх ефективного впровадження.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Відомо, що членство в СОТ передбачає рівні умови для вітчизняного й іноземного бізнесу в Україні (аграрний сектор не є винятком); зниження митних зборів на імпортовану продукцію сільського господарства; однакові правила гри на ринку сільськогосподарської продукції (для вітчизняних і іноземних товаровиробників); зміни на ринку праці в напрямі підвищення вартості робочої сили, яку споживають аграрні товаровиробники через ріст оплати праці в структурі витрат виробництва та підготовку вітчизняних фахівців.

На доходах сільського населення, зайнятого у сільськогосподарському виробництві, слід зосередити особливу увагу, адже від них залежить рівень споживання, активізація піднесення економіки й адаптація до європейських цін. Зі вступом до СОТ вітчизняні ринки стали відкритими для іноземної продукції.

Доходи населення як стимул збільшення внутрішнього споживання є основою економіки і сільського господарства також, підвищення обсягів виробництва та рівня конкуренції між товаровиробниками за споживача. Сільськогосподарські підприємства не мають достатньо обігових коштів не тільки, щоб підвищити оплату праці, а й в повному обсязі виплатити законодавчо встановлений мінімум. Середовище функціонування підприємницьких структур, особливостями якого є невизначеність, нестабільна цінова система, непаритетність відносин з іншими галузями, гальмує залученню інвестицій, особливо у вигляді довгострокових кредитів. Отже, слід мінімізувати негативний вплив згаданих чинників.

Аграрні підприємства України не мають досвіду роботи на зовнішніх ринках і неадаптовані до умов жорсткої конкуренції. За відсутності реальних можливостей конкурувати з іноземними товарами з'являються передумови для "відмирання" недієздатних в аграрній сфері

підприємств. Неefективний менеджмент у переважній частині сільськогосподарських підприємств, відсутність достатнього капіталу, запасу міцності для виходу на позиції конкурентоспроможного виробництва є застереженням стосовно майбутнього аграрного підприємства країни.

Одним із шляхів поліпшення ситуації є створення в аграрному секторі об'єднань з виробництва і реалізації продукції як інтегрованих структур. В основу таких об'єднань покладено принцип інтеграції — поєднання дій у вигляді узаконеної домовленості між зацікавленими суб'єктами (інтеграція здійснюється у формі об'єднання, пристосування, узгодження інтересів діяльності), тобто поєднання у нове ціле для досягнення нового змісту. Стимулювання інтеграційної активності в аграрній сфері справлятиме позитивний вплив на розвиток галузі. У свою чергу інтеграція України до інститутів світової спільноти має мету створити вигідний прецедент, нову форму взаємовідносин для виходу економіки на якісно вищий рівень розвитку (для аграрного сектору така постановка проблеми є надзвичайно актуальною). Аграрне підприємство характеризується незгодженістю інтересів виробників сільськогосподарської продукції з переробниками й іншими споживачами. Зацікавленість в інтеграції полягає у створенні умов взаємодопомоги і підтримки підприємствами одне одного на обумовлених принципах вигідних взаємин (ціноутворення, техніко-технологічна допомога), узгодженості інтересів. Інтеграція може бути вертикальною — об'єднання сільськогосподарських і промислових підприємств, а також допоміжних сфер діяльності та горизонтальною — господарських формувань з однорідною діяльністю задля концентрації виробничих можливостей (з виробництва окремих продуктів). Такі об'єднання поступово створюють підґрунтя для мінімізації негативних наслідків від вступу України до СОТ й посилення конкуренції з боку потужних і досвідчених іноземних гравців на ринку сільськогосподарської продукції.

Вважаємо, що становлення й розвиток підприємства на селі залежить від наявності потрібних ресурсів (потенціалів), а головне — якісних характеристик останніх. С.В. Козловський, О.М. Бурлака пропонують [1; 2] наступну класифікацію стратегічного економічного потенціалу аграрної галузі (рис. 1). Провідне місце серед яких посідає саме інтелектуально-інноваційний потенціал, в складі якого ми пропонуємо особливе виділити кадровий потенціал.

Підприємство як система включає в себе ряд складових, серед яких кадри — одна з визначальних. Людина в організації виступає в ранзі об'єкта і суб'єкта управлінських дій, тому вважається центральною фігурою, головним фактором забезпечення функціонування підприємства [3; 4].

Розвиток ефективного, конкурентоспроможного й інноваційно спрямованого аграрного виробництва забезпечується у певних інституційних умовах і залежать від механізмів стимулювання. Останні у формі сукупності заходів, засобів та інститутів визначають конструкцію ефектів, набутих у результаті господарського обміну.

Динаміка кількості сільськогосподарських підприємств в Україні характеризується різноспрямованими змінами, які є наслідком зокрема й розвитку механізмів стимулювання аграрного виробництва. Суб'єктно-об'єктна структура виробників сільськогосподарського продукту змінює і потенціал цих структур, що також слід вважати наслідками дії відповідних стимулів.

Незважаючи на досить високі результативні показники розвитку сільського господарства, держава приділяє головну увагу великому аграрному бізнесу, а дрібний і середній приречені на самовиживання. Це стосується, насамперед, господарств населення, а також фермерських господарств, проте на внутрішньогосподарському рівні цих суб'єктів ефективність формується по-різному.

У рослинництві ресурсовіддача земельних угідь у господарствах населення на 2,4 % вища порівняно із загальним показником по господарствах, що пов'язано з вирощуванням у господарствах населення переважно інтенсивніших і дорожчих культур: картоплі, овочів, плодів та ягід, а в сільгоспідприємствах та

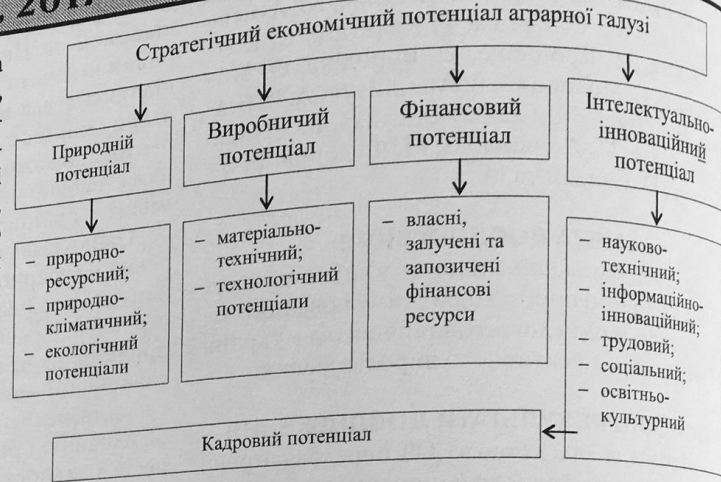

Рис. 1. Стратегічний економічний потенціал аграрної галузі

фермерських господарствах — менш інтенсивних зернових і технічних культур. У тваринництві господарства населення використовують земельні ресурси найефективніше: вартість валової продукції тваринництва на 1 га становила 2,7 тис. грн, що у 9 разів більше, ніж у фермерських господарствах і у 1,5 раза більше, ніж у сільськогосподарських підприємствах. Це пояснюється тим, що у господарствах населення на 100 га сільгоспугідь припадає 19,9 голів великої рогатої худоби, тоді як у сільськогосподарських підприємствах і фермерських господарствах — відповідно 4,1 та 2,5 голів. Динаміка виробництва основних сільськогосподарських культур наведено в таблиці 1.

Аналіз даних, наведених в таблиці 1, показує, що виробництво зернових та зернобобових культур в Україні у 2015 році збільшилося порівняно із 2010 роком на 20855 тис. тонн або на 53,1%. Аналогічні тенденції спостерігаються у виробництві таких сільськогосподарських культур, як насіння соняшнику, яке зросло на 4409 тис. тонн або на 65,1%; картоплі, виробництво якої збільшилося на 2134 тис. тонн або на 11,4%. Але відбулося зменшення виробництва цукрових буряків з 13749 тис. тонн у 2010 році до 10331 тис. тонн у 2015 році, або на 24,9%.

Таблиця 1. Виробництво основних сільськогосподарських культур в Україні, тис. т

Виробництво сільськогосподарських культур	Роки								Відхилення 2015 до 2010 рр.	
	2009	2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	+/-	%	
Зернові та зернобобові культури	46028	39271	56747	63051	63859	60126	20855	53,1		
Цукрові буряки (фабричні)	10068	13749	18740	18439	10789	15734	10331	-3418	-24,9	
Соняшник	6364	6772	8671	8387	11051	10134	11181	4409	65,1	
Картопля	19666	18705	24248	23250	22259	23693	20839	2134	11,4	
Овочі	8341	8122	9833	10017	9873	9638	9214	1092	13,4	
Плоди та ягоди	1618	1747	1896	2009	2295	1999	2153	406	23,3	

Роки	
2011	2
2012	2
2013	2
2014	2
2015	2

Зна...
свідчать п...
можливо...
видів сіл...
важно на...

Серед...
вання аг...
подарськ...
ділити ін...
Від розб...
рішення...
які стос...
бутковос...
ціональн...
тенціалу...
нації.

Необ...
логістик...
тенденці...
в Україн...
позитивн...
робити...
найближ...

У 201...
сільсько...
господар...
ченого з...
році пор...
2014 ро...
11,5%; у...
роком 6...
галузь У...
і говори...
мічного...
татніх п...

Табл

Передпла

Таблиця 2. Обсяг виробництва валової продукції сільського господарства (у порівнянних цінах 2011 р., млрд грн.) в Україні

Роки	Всі категорії господарств			У тому числі:						Відхилення 2015 до 2011 рр.	
	валова продукція	з неї:		сільськогосподарські підприємства			господарства населення				
		рослинництва	тваринництва	валова продукція	з неї:		валова продукція	з неї:			
					рослинництва	тваринництва		рослинництва	тваринництва		
2011	225,4	157,6	67,8	117,1	89,6	27,5	108,3	67,9	40,3	+/-	%
2012	216,6	145,8	70,7	110,1	80,5	29,6	106,5	65,4	41,1	-8,8	-3,9
2013	246,1	172,1	74,0	133,7	101,2	32,4	112,4	70,8	41,6	20,7	9,2
2014	251,4	177,7	73,7	139,1	105,5	33,5	112,4	72,2	40,2	26	11,5
2015	239,5	168,4	71,0	131,9	99,58	32,3	107,5	68,8	38,7	14,1	6,25

Зазначені вище тенденції є позитивними і свідчать про те, що в Україні є значні потенційні можливості для нарощування виробництва всіх видів сільськогосподарської продукції переважно на інтенсивній основі.

Серед визначальних механізмів стимулювання аграрного виробництва і сільськогосподарського підприємництва також слід виділити інфраструктурний або логістичний. Від розбудови цього механізму залежить вирішення стратегічних проблем агробізнесу, які стосуються забезпечення високої прибутковості, інвестиційної привабливості, раціонального використання ресурсного потенціалу, зміцнення продовольчої безпеки нації.

Необхідність розбудови системи аграрної логістики зумовлена загальними позитивними тенденціями розвитку сільського господарства в Україні. Так, в останні роки спостерігається позитивний тренд до нарощування обсягу виробництва, який, імовірно, збережеться й на найближчу перспективу (табл. 2).

У 2012 р. зміна обсягу валової продукції сільського господарства в усіх категоріях господарств порівняно з 2011 роком, визначеного за базовий, становило -3,9%, у 2013 році порівняно з базовим 2011 роком 9,2%, у 2014 році порівняно з базовим 2011 роком 11,5%; у 2015 році порівняно з базовим 2011 роком 6,25% що свідчить про те, що аграрна галузь України знаходиться у стані розвитку і говорити про погіршення основного економічного показника її діяльності немає достатніх підстав.

Тільки у тваринництві (див. табл. 3) у 2013—2015 рр. виробництво м'яса (у забійній вазі) в усіх категоріях господарств зменшилось на 178,6 тис. тонн.

На сучасному етапі трансформаційних перетворень дієвість інструментів стимулювання розвитку агропромислового комплексу України безпосередньо пов'язана з вирішенням системних проблем функціонування сільських територій, удосконаленням державної політики стимулювання розвитку підприємництва, пожевлення економічної ініціативи на селі. За таких умов стратегічно важливо на державному та регіональному рівнях чітко визначити шляхи вирішення наступних проблем [5; 6]:

1. Забезпечення продовольчої безпеки держави гальмується відсутністю ефективного моніторингу попиту та пропозиції на сільськогосподарську продукцію. Неefективними залишаються заходи щодо цінової політики, комплексного забезпечення сільськогосподарською продукцією вітчизняного виробництва ринків областей.

2. Спостерігаються хронічні структурні дисбаланси у функціонуванні агропромислового комплексу України, посилені збереженням екстенсивного характеру виробництва. Системними проблемами у цьому напрямі слід визнати: низький рівень інноваційної активності аграрних підприємств, що обумовлює високі показники ресурсоемності, зростання витрат виробництва, технологічну відсталість організації виробництва, зниження якості сільськогосподарської продукції тощо; нерозвиненість в агропромисловому виробництві частки під-

Таблиця 3. Вирощування сільськогосподарських тварин в Україні (у живій масі, т.тонн)

Показник	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Вирощено – всього	2278,0	2352,8	2936,7	2978,1	3149,6	3379,0	3215,2	3200,4
у тому числі								
велика рогата худоба	1090,1	868,7	653,8	640,7	671,1	674,2	576,4	602,6
свині	841,8	727,2	915,5	933,9	976,2	1047,5	1017,0	1024,0
вівці та кози	39,0	32,3	40,7	40,0	38,7	38,9	27,4	28,2
коні	14,4	26,1	20,7	20,0	20,4	20,6	20,0	13,8
кролі	27,8	26,9	27,2	27,4	29,1	28,9	26,8	26,5
птиця	264,9	671,6	1278,8	1316,1	1414,1	1568,9	1547,6	1505,3

приємств з вертикально-інтегрованою структурою (на зразок агропромислового господарської). Більшість виробників сільськогосподарської продукції регіону орієнтовані на виробництво і реалізацію сировини (та напівфабрикатів), що змушує їх витрачати певну частину прибутку на посередників. Традиційно підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва і забезпечення високої рентабельності досягається за рахунок збільшення частки підприємств завершеного циклу.

3. Застарілими є механізми управління агропромисловим комплексом України, у т.ч. спостерігається збереження залишкового принципу фінансування галузі; недостатній рівень розвитку інфраструктури аграрного ринку посилює актуальність питання щодо створення розгалуженої мережі збереження та збуту сільськогосподарської продукції за цінового контролю на регіональному рівні з боку державних структур. У цьому напрямі необхідним є розвиток різноманітних форм реалізації готової продукції та сировини сільськогосподарського виробництва, у т.ч. оптових ринків сільськогосподарської продукції. Актуальності також набуває державна політика щодо розвитку агропромислової кооперації та інших (кооперативних) об'єднань сільськогосподарських товаровиробників у сферах заготівлі, реалізації, збуту, переробки та кредитування виробництва сільськогосподарської продукції. Відчутною для розвитку регіону є нестача кооперативів з обслуговування техніки, надання сучасної, високоякісної техніки і обладнання сільськогосподарського призначення в оренду (у т.ч. лізинг); неузгодженість питань землекористування. На сьогодні в Україні все ще триває процес інвентаризації земель, з їх розмежуванням на комунальну та державну власність.

4. Соціально-демографічні показники розвитку сільських територій України свідчать про збереження стійких тенденцій старіння сільського населення, посилення трудової міграції молоді та економічно активного населення з села до міста, що неминує породжує проблему кадрового забезпечення агропромислового виробництва.

Серед причин виникнення зазначених негативних явищ домінують сезонність зайнятості сільського населення, що традиційно притаманна сільському господарству, поширення безробіття; збереження низької заробітної плати в аграрному секторі; відсутність комфортних умов проживання, низький рівень розвитку та застаріла інфраструктура (транспортна,

комунальна, соціальна та ін.), що знижує якість життя на селі; накопичуються проблеми в аграрному забезпеченні функціонування агропромислового комплексу України. При збереженні високих показників безробіття на селі постає нова проблема — зростаючий попит на висококваліфіковану робочу силу, кваліфікованих фахівців у сфері аграрного виробництва. Наявна розгалужена система професійних закладів для підготовки фахівців аграрного комплексу неспроможна задовольнити потреби навчальних аграрних закладів не має можливості для підготовки фахівців високого рівня; відсутній реальний зв'язок навчальних закладів із роботодавцями [7; 8].

Серед першочергових заходів щодо підвищення продуктивності агропромислового комплексу України та збільшення привабливості сільських територій для проживання слід назвати:

1. Запровадження дієвих інструментів стимулювання розвитку внутрішнього регіонального ринку, у т.ч.: розвиток інфраструктури виробництва та збуту агропромислової продукції в регіоні: будівництво оптових продовольчих ринків, сучасних сховищ для зберігання продукції, проведення ярмарків на постійній основі; посилення міжрегіональної співпраці, у т.ч. у сфері забезпечення продовольчого ринку області необхідними товарами власного (українського) виробництва.

2. Впровадження нових (інноваційно-орієнтованих) механізмів управління агропромисловим комплексом України, що передбачає запровадження інноваційних механізмів залучення інвестицій для розвитку агропромислового комплексу; поширення дії механізму державно-приватного партнерства у сфері розвитку аграрного сектору та агропромислового виробництва України; задіяння потенціалу соціального партнерства влади регіону і бізнесу як стимулу для розвитку його агропромислового комплексу та розвитку сільських територій; розвиток і запровадження державної системи страхування в галузі сільськогосподарського виробництва, впровадження програм державної фінансової підтримки аграрної галузі. Інституційно-правове забезпечення інструменту державної системи страхування в аграрній сфері вже існує; активізацію роботи щодо розробки та впровадження енергозберігаючих технологій, розвиток альтернативної енергетики у сфері аграрного виробництва й агропромислового комплексу. Зокрема йдеться про впровадження технологій переробки органічних

відходів сільськогосподарського виробництва бачення таких технологій собівартування виробництва пільг, а саме податку на прибуток при реалізації проекту (наприклад, за проектом); запровадження сільськогосподарського регіону, у т.ч. і тваринництва регіональному рівню (у т.ч. "Розвиток", "Зелені ініціативи" тощо); об'єднанні із сільськогосподарським комплексом механізмів державної підтримки сільського господарства тощо.

3. Створення сприятливих умов для розвитку підприємств малого підприємства, розширення мозаїчності виробництва, розв'язання проблеми зайнятості.

Стимулювання розвитку агропромислового комплексу зацікавленою діяльністю, забезпечення привабливості агропромислового комплексу регіону за ключових заходів регіонального розвитку. Зокрема, розв'язання проблеми дасть змогу забезпечити економічну безпеку регіону, кожній громаді створити умови для розвитку вітчизняного виробництва та привабливості територій призначення структурній політиці України на інтеграцію.

Серед першочергових заходів щодо запровадження розвитку агропромислового комплексу України слід назвати:

1. Заходи щодо модернізації державного управління агропромисловим комплексом — модернізація програми розвитку агропромислового комплексу країни, розширення статуту територіального управління агропромисловим комплексом сільськогосподарського комплексу — посилення привабливості агропромислового комплексу з агропромисловим комплексом для залучення

відходів сільськогосподарського виробництва, виробництво біогазу. Особливість застосування таких технологій полягає у можливості зниження собівартості сільськогосподарського виробництва (у т.ч. за рахунок податкових пільг, а саме — шляхом скорочення до 50 % податку на прибуток, одержаного від впровадження проектів, пов'язаних з енергоефективністю); запровадження механізмів диверсифікації сільськогосподарського виробництва в регіоні, у т.ч. шляхом стимулювання розвитку тваринництва; активне запровадження на регіональному рівні реалізації національних проектів (у т.ч. "Рідне село", "Відроджене скотарство", "Зелені ринки", "Зерно України") у поєднанні із стимулюванням розвитку сільськогосподарської кооперації, запровадженням механізмів державно-приватного партнерства, підвищенням соціальної відповідальності бізнесу тощо.

3. Створення на регіональному рівні сприятливих умов для розвитку фермерства, стимулювання підприємницької ініціативи, ведення малого підприємництва (малого бізнесу) та самозайнятості на селі, що дозволить вирішити проблему зайнятості в сільській місцевості.

Стимулювання розвитку агропромислового комплексу має великі перспективи. Активізація діяльності у цій сфері дасть можливість забезпечити диверсифікацію економічного комплексу регіону та сприятиме вирішенню ключових завдань структурної модернізації регіональних комплексів промислових регіонів. Зокрема, розвиток агропромислового комплексу дасть змогу підвищити рівень продовольчої безпеки регіону (та країни в цілому), а також створити гарантований попит на продукцію вітчизняного машинобудування (щодо виробництва техніки сільськогосподарського призначення), що, у свою чергу, сприятиме структурній перебудові важкої промисловості України на інноваційних засадах.

Серед першочергових завдань щодо стимулювання розвитку агропромислового комплексу України слід назвати такі:

1. Заходи щодо удосконалення механізмів державного управління галуззю:

— модернізувати комплексні регіональні програми розвитку сільських територій. Закріпити статус сільських територій з визначенням територіальних особливостей і наявних ресурсних можливостей для виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції;

— посилювати практику соціального партнерства з аграрним бізнесом на рівні регіону для залучення позабюджетних коштів у реалі-

зації програм розвитку культурно-освітніх послуг, розбудови інженерних мереж енергії газопостачання, транспортних та інформаційних комунікацій у сільській місцевості тощо;

— передбачити підготовку бази інвестиційних проектів для залучення нових технологій виробництва з метою підвищення продуктивності, передусім фермерських господарств регіону;

— спростити доступ до програм державної підтримки аграріїв через спрощення процедури укладання форвардних контрактів, врахування цінової політики на ринку зерна;

— стимулювати збільшення збуту сільгоспродукції за рахунок розробки регіональних систем надання пільг для тих видів сільськогосподарської продукції, які мають значний споживчий попит у регіоні з урахуванням можливостей стимулювання експорту продукції за його межі;

— залучати рекламно-інформаційні інструменти просування сільськогосподарської продукції регіону на внутрішніх і зовнішніх ринках збуту.

2. Заходи щодо модернізації технічного та технологічного забезпечення галузі, у т.ч.:

— передбачити в програмах соціально-економічного розвитку областей фінансування заходів, спрямованих на створення мережі сервісних центрів, машинно-технологічних станцій, пунктів прокату сільськогосподарської техніки в регіоні як за рахунок місцевих бюджетів, так і залучення додаткових інвестицій;

— реалізувати стимулюючі заходи для фермерських господарств, які впроваджують екологічно чисті технології виробництва аграрної продукції, проводять модернізацію існуючих зрошувальних та осушувальних систем;

— ініціювати співпрацю на регіональному рівні виробників сільськогосподарської продукції, представників науково-дослідних установ, машинобудівного комплексу для визначення можливостей удосконалення систем меліорації з впровадженням водо- і енергозберігаючих технологій.

3. Заходи щодо активізації зайнятості на селі передбачають:

— організувати моніторинг стану реалізації положень щодо залучення молоді та фахівців у аграрний сектор регіону, передбачених Законом України "Про зайнятість населення";

— оновити освітні програми на базі вищих навчальних закладів і наукових установ із використанням сучасної системи підготовки і перепідготовки кадрів;

— запровадити з метою підвищення рівня фахової підготовки спеціалістів аграрного сектору у навчальному процесі обов'язкове проходження стажування в агропідприємствах, де впроваджено сучасні технології виробництва сільгосппродукції;

— підвищувати рівень трудової зайнятості молоді на селі через співпрацю центрів зайнятості та роботодавців із райдержадміністраціями, сільськими та селищними радами щодо сприяння створенню нових робочих місць, у т. ч. робочих місць із тимчасовою зайнятістю (оплачувані громадські роботи).

ВИСНОВОК

Сучасний стан розвитку агропромислового виробництва у контексті визнання його об'єктом стимулювання характеризується особливими статусними ознаками господарського обміну. Тенденції сучасного розвитку агропромислового виробництва в Україні пов'язані з недосконалістю економічного механізму використання природно-ресурсного потенціалу. Це призводить до деградації природних ресурсів, зменшує можливість забезпечення виробництва сировиною, ускладнює технологічні цикли, погіршує загальний стан біогеоценозів. Світовий досвід переконує, що сучасний розвиток аграрної економіки, незалежно від соціально-економічної орієнтації країн і способу виробництва, стає дедалі більш екологічно орієнтованим, потребує збереження та відтворення природного ресурсного потенціалу агропромислового виробництва. Подібний стан речей визначає нові цільові пріоритети механізмів стимулювання, формуючи поряд із економічним та соціальним екологічний напрям результативності агропромислового виробництва.

Література:

1. Козловський С.В. Управління сучасними економічними системами, їх розвитком та стійкістю: монографія / С.В. Козловський. — Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2010. — 432 с.
2. Козловський С.В. Забезпечення стійкого економічного розвитку агропромислового комплексу регіону: монографія / С.В. Козловський, В.В. Коровий, О.М. Балтремус, В.О. Козловський, Ю.П. Плюшко, О.В. Барчишен / За ред. С.В. Козловського. — Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2016. — 258 с.
3. Виханський О.С. Стратегическое управление: учебник / О.С. Виханський. — М.: Гардарики, 2003. — 296 с.
4. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: навч. посібник / З.Є. Шершньова, С.В. Оборська. — К.: КНЕУ, 1999. — 384 с.

5. Козловський С.В. Роль стратегічного економічного потенціалу в управлінні факторами розвитку сучасних економічних систем / С.В. Козловський // Міжнародний науково-практичний журнал "Економіка та держава". — № 2 лютий. — 2010. — 120 с., С. 55—58.

6. Козловський С.В. Стійкість розвитку аграрної галузі регіону як чинник економічного зростання України / С.В. Козловський, В.О. Козловський, О.М. Бурлака // Економіка України. — 2014. — № 9. — С. 59—73.

7. Калетник Г.М. Стійкість економіки як фактор безпеки та розвитку держави / Г.М. Калетник, С. В. Козловський, В. О. Козловський // Економіка України. — 2012. — № 7. — С. 16—25.

8. Козловський С.В. Управління регіональною продовольчою безпекою на основі сучасних методів моделювання / С.В. Козловський, Е.А. Кіреєва // Економіка України. — 2015. — № 8. — С. 57—73.

References:

1. Kozlovskiy, S. V. (2010), *Upravlinnia suchasnyimi ekonomichnyimi systemamy, ikh rozvytkom ta stijkistiu* [Management of modern economic systems, their development and stability], Merk'uri-Podillia, Vinnytsia, Ukraine.
2. Kozlovskiy, S. V. (2016), *Zabezpechinnia stiykogo ekonomichnogo rozvitku agropromislavogo kompleksu region* [Ensuring sustainable development of agriculture in the region], Merk'uri-Podillia, Vinnytsia, Ukraine.
3. Vihanskiy, O. S. (2003), *Strategicheskoe upravlenie* [Strategic management], Gardariki, Moscow, Russia.
4. Shershneva, Z. E. (1999), *Strategichne upravlinnia* [Strategic management], KNEU, Kiev, Ukraine.
5. Kozlovskiy, S. V. (2010), "The role of strategic management in economic potential factors in the development of modern economies", *Economika ta Derjava*, vol. 2, pp. 55—58.
6. Kozlovskiy, S.V. Kozlovskiy, V.O. Burlaka, O.M. (2014), "The stability of the agricultural sector in the region as a factor of economic growth Ukraine", *Economica Ukraine*, vol. 9, pp. 59—73.
7. Kaletnik, G.M. Kozlovskiy, S.V. Kozlovskiy, V.O. (2012), "The stability of the economy as a factor of security and national development", *Economica Ukraine*, vol. 7, pp. 16—25.
8. Kozlovskiy, S. V. Kireeva, E. A. (2015), "Management of regional food security based on modern modeling techniques", *Economica Ukraine*, vol. 8, pp. 57—73.

Стаття надійшла до редакції 05.04.2017 р.

УДК 332.

І. М. Алекс
к. е. н., кет
М. В. Калі
д. е. н., пр
Дніпропет

ЩО ТА

I. Alekseenko
Ph.D. in Econ
M. Kalinychuk
Doctor of Ec
Development

WHAT IS A

У статті за
чини в кризовий
реформування
їх системного і

The article
in crisis situatio
strategy is carri
future for Ukra

Ключові
Кей слова

ПО

Реформ
розпочалос
незалежніс
це поліпшен
явищ. До ць
ся стан сіль
такі катастро
сутність роб
і зникнення
Виявлення
аналіз розі
стратегії від

АНАЛІ

Дискусі
рарного сек
результати
неприйнятн
в механізма
вадження р
нагальні пи
сільського х
вання всі оч
ювання зем
елеваторів,
ролі реформ

Передплатни